

Izbaja
10. in 25. dne
vsakega meseca
Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — „ 80
(Posamezne štev.
15 kr.)

Oznanila,
tkrat natisnena,
od vrste 15 kr.

Naročnina,
emanila in reklamacije
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.

Odpeto rekla-
macije so
poštne proste.

POPOTNIK.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopis
pošiljajo se
urednistvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pismom,
na katere se želi
odgovor,
naj se pridele
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se ne oziramo.

Nefraankovana pisma
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
ocene poslani knjige
se ne vračajo.

O nekaterih pogojih uspešnega in trajnega šolskega pouka.

(Franc Vrečko.)

(Konec.)

Samodejnost, sodelavnost vseh učencev je jednako glavni pogoj uspešnega in trajnega pouka.

Ta pa se le tedaj obnese, ako je pouk na pravej podstavi ter tako umeven, da se ga lahko vsi učenci poprimajo in zbog pridobljenih elementov samodejno napredujejo, da jih učitelj le napeljuje in podpira.

Primerno pravi Dittes: „Pasivnega napredka ni, marveč le aktiven je; nikdo ne more brezdejno vspevati, le po delovanji se razvijajo moči.“

Zato mora ves pouk biti uporaben ali praktičen. — Kaj pa je praktičen pouk, pove nam Diesterweg rekoč: „Praktična smer ni vedno oziranje na prihodnjo neposredno potrebo ozkokožnega življenja, ampak način pouka, ki učencu ničesar ne podaja, ga k ničemur ne napeljuje, kar ne bi razjasnjevalo uma, ogrevalo srea in duše in ne bi krepčalo volje.“ Praktičen pouk se mora ozirati na predočbe učencu vže lastne in jih z učili smotru primernimi pomnoževati, učenca spodbujati, da svoje skušnje razširja ogledovaje in opazovaje naravo in človeško življenje. Brez neposrednega nazora, brez lastne skušnje ni zgolj nikakšne prave izomike. A tudi na notranje izkušnje na npravstveno čustvo in razsodnost učencev se mora učitelj ozirati, isto oživljati, urejevati in utrjevati.

Priliko v to svrhu ponuja raznovrstna učna tvarina, kakor zgodovina biblijska, raznovrstna berila reki in pregovori ter pripovedi iz občne zgodovine. Pri vsem pa se mora uvaževati zmožnost jezika, da se učenec vadi v pravilnem ustmenem in pismenem izražanju. Po pravici velevala Diesterweg: „Učenec zna le to prav, kar ve povedati pravilno, on se nauči samo tega pravilno, kar je prisiljen tudi povedati“.

Učitelj naj torej tirja glasnih, živahnih in določnih odgovorov, nepretrganih ponavljanj ter naj gleda na to, da učenci skrbno izdelujejo spisja in druge slične vaje. Povsod in vsikdar se more in mora učenec napeljavati, da samodejstveno deluje za svojo izobrazbo. Učitelj naj ne govori veliko, ovače govoré in delajo učenci premalo, da sta potem živahnost in vspeh pouka na zgubi.

Treba je posebno skrbeti za trajno samodejnost učencev čez šolsko dobo in sicer tako, da si pridobé veselje in ljubav do vsake reči, da se jim neko notranje zadovoljstvo vzbuja vedno nagib k delavnosti.

To pa pospešujeta posebno veselo srce in veder duh. **Učitelj sam mora v tem oziru — kakor sploh — dajati dober vzgled.** On naj bo vedno vnet, goreč in vesel v svojem poklici, naj se vdeležuje učenčevega veselja na vseh ter isto množi na vsak način; naj nikdar z nepotrpežljivostjo in nevoljo ne kazi veselja do uka, in gotovo se bo ljubav do nadaljne delavnosti čez šolsko dobo ukoreninila pri večini otrok, in bodo ti za trajnost pridobljenega uka skrbeli na dalje sami.

Opomniti je tudi, da se je učitelju, kojemu leži na srci, da bi plodi njegovega poučevanja bili trajni t. j. da bi poučeval uspešno, pripravljati na svoj posel skrbno, da tvarino od vseh strani dobro preuči ter se vsikdar poslužuje najboljših metode.

Posebno po šoli naj motri učitelj uspeh, kojega je dosegel ter se iz raznih nedostatkov uči, da vedno spretnejši postaja in se stvari poprime v prihodnje še ročneje.

Glaven pogoj uspeha je neprenehoma napredujoča izobrazba učiteljeva, katera ga zamore vzdržati na duhu čilega in vedrega: kajti učitelj, ki bi to opustil, ne bi spodbujal, njemu bi manjkalo glavni pogoj za ustvarjanje in vzdrževanje vedrega duha v šoli. Saj se vendar pravi: „Po njih govorih in delih jih bodeite spoznali, česar so vredni“.

Vestnemu učitelju je šola sredotočje čilega njegovega bitja: vsa skrb, tudi zvonaj šolskih ur, le za šolo, za učence in njihov prihodnji blagor. Skrbimo torej vedno in vsigdar za svoje nadaljno izobraževanje, ker tako koristimo sebi, šoli in učencem. Ne pozabimo nikdar, da smo učitelji in vzgojitelji milega nam naraščaja narodnega, ki nas bo še v poznih letih sodil, kakšni smo bili, kako smo zvrševali svojo dolžnost.

Mar se-li ne spominjamo tudi mi svojih učiteljev ter velimo dostikrat, „ta je bil bolji nego ta in ta?“ Tudi naša dela in nas bodo naši učenci nekelej sodili. Dal Bog, da dobro!

Da je pouk uspešen in trajen, je treba dobrih učnih pripomočkov (učil), koji posebno podpirajo shvatanje in razumnost učne tvarine.

Kar čutov ne vzbuja, to tudi razuma ne budi. Dobra učila podpirajo učencev razum, pojasnjujejo in privajajo učno tvarino do razuma. Le šola, ki je vrlo opremljena z učnimi pripomočki, bo vrlo vplivala na razvoj otroškega uma in tako skrbela za uspešnost pouka. V tem oziru je treba tu pa tam še pač mnogo, mnogo popolniti!

Glavno ulogo ima pa pri vsem tem — se ve — redno šolsko obiskavanje. Kjer otroci redno v šolo prihajajo, tam je delo prijetno; a kjer je obiskavanje šole slabo, tam pa tudi nujspretnejši učitelj ne more delovati uspešno. No, Bogu bodi potoženo, ta nadloga je gotovo mnogim iz lastne skušnje znana dovolj. Tu bi pač bilo treba, da bi vsak razumen mož vsakega šolskega kraja delal na to, da bi deca pridno in redno prihajala v šolo; vže s tem bi si stekel mnogo zaslug za narodno izomiko.

Bilo bi še mnogo kaj navesti, kar bi se priličilo temu sestavku, a bodi dovolj; da so se le nekateri glavni pogoji omenili, ker to je bil tu namen.

Se ve — v mnogih slučajih vključ vsemu trudu vendar ni doseči vsikdar vsega potrebnega; tedaj pa naj tolaži učitelja zavest, da je storil vse, kar je bilo v njegovih močeh, da more reči z mirno vestjo, storil sem, kar sem mogel in znal, a za nemogoče ne morem biti nikomur odgovoren.

„Vsaj ravno to človeka slavi,

Da v srečo čuti, kar opravi“.

Sicer pa vedno

„Vroč na čelu stoj, teči curkom znoj.

Nam da delo v čast izide;

Blagor seer iz neba pride“.

Ponavljaje bi se iz tega sestavka izerpila naslednja vodila:

Da bo šolski pouk vspešen in trajen, naj uporabi učitelj pri pouku:

1. vsa priznana poučna načela, posebno naj si prizadeva z zanimivim poukom vzbuditi in vzdržati pazljivost učencev.
2. Pouk bodi doumljivosti učencev primeren in temeljit, naj se ozira posebno na elemente znanja ter različno učno fvarino spravi kolikor le mogoče v tesno zvezo in jo pridno vadi.
3. Učitelj naj skrbi za samodejstvo in sodelovanje učencev, naj večkrat zvezno ponavlja in skrbi, da učenci vestno izdelujejo spisja in podobne vaje.
4. Učitelj naj se pripravlja na pouk pred šolo in po šoli, naj se vedno nadalje izobrazuje, sploh mu bodi šola sredotočje cele njegove delavnosti; on sam pa bodi v vseh odnošajih svojega življenja vzgleden in značajan mož.
5. Dobri učni pripomočki in redno šolsko obiskavanje učencev šteti so k glavnim pogojem vspešnega pouka.

Slovniške črtice.

Osebek in osebkova beseda, logični osebek in finitni (vladajoči) glagol.

(Po nazorih gosp. prof. Kern-a.)

(Konec.)

To vse premišljujoč, vendar ne trdimo, da bi ne bilo razločka med osebkovim samostalnikom in drugimi samostalniki tudi v imenovalniku stoječimi. Razloček se slovniško jasno in točno izraža. Osebkova beseda je določila osebe v finitnem glagolu zaznamljene (osebek), dopovedkov imenovalnik in drugi skloni so določila v glagolu ležeče vsebine (dopovedek).

Osebkova beseda (imenovalnik) je v trdni zvezi s finitnim glagolom, zato je imenovalnik v pregibajočih jezikih najpotrebnejši — razun zvalnika — ki pojasnjuje glagolovo osebo. Ta imenovalnik pa se ne sme zamenjavati z enim imenovalnikom, ki pojasnjuje glagolovo vsebino (dopovedek).

Opomba: Kako osebkov in dopovedkov imenovalnik pojasnjujeta glagol, bodem natanko pokazal pri razpravi o vezilu (copula).

Drugi skloni pojasnjujejo vsi glagolovo vsebino in jih zveza s finitnim glagolom se pozna samo na njih samih, ne pa na glagolovi končnici, ki ne kaže na nje. Osebkov imenovalnik pa ne določuje glagolovo vsebino, temveč, podmet na katerem to stanje (glagolova vsebina) tiči, in ta njegov pomen se ne vidi samo na njem samem, ampak tudi na glagolovi končnici. Razloček med imenovalnikoma je ta: Osebkov imenovalnik je določilo v finitnem glagolu ležeče osebe, dopovedkov imenovalnik pa in drugi skloni so določila v glagolu ležeče vsebine. Osebkova beseda (imenovalnik) je trdnješe zvezana z glagolom nego dopovedkov imenovalnik, zato ker je vez dvojna: Vidi se na glagolovi končnici, kakor tudi na sklonu in števila osebkove besede; bliže stoji zató, ker z osebkovo besedo nič drugega ne pristopi, nego tó, kar je vže bilo zaznamljeno v finitnem glagolu, nobeden nov podmet, temveč jasnejši izraz za podmet v glagolu ležeči.

N. pr. Zajci se zovejo glodavci. Zajci = osebkov imenovalnik.

glodavci = dopovedkov imenovalnik

Se zovejo = je stavek v najprostejši obliki.

Se zvati = glagolova vsebina

jo = (oni one ona) glagolova oseba.

Obrazec:

V stavku „Se zovejo“ je glagolova vsebina „se zvati“ nerazvezljivo združena z glagolovo tretjo osebo, podmetom, zato vže naznanilo in stavek. V tretji osebi je podmet premalo jasen, zato potrebuje jasnejšega izraza „Zajci“. „Zajci“ določuje kot apozicija podmet v tretji osebi množine (jo = oni) v finitnem glagolu vže zaznamljeni. Imenovalnik „glodavci“ pa določuje glagolovo vsebino „se zvati“ in zveza imenovalnika „glodavci“ se pozna samo na njegovi lastni končnici, ne pa na glagolovi končnici „jo“, ker to ne kaže na imenovalnik „glodavci“, ampak na osebkov imenovalnik „Zajci“.

Radi začenjamo stavek z osebko besedo in sicer zato, ker hočemo vže v začetku neko predstavo imeti, katero nam gledé na tretjo osebo najbolj samostalniki izražuje. Finitni glagol v 3. osebi kot izraz stanja tičočega na nedoločenem podmetu nam ne daje nobedne vzorne predstave.

V stavku se sicer samostalniki včasih v večji množici nahaja, ko finitni glagol, akoravno je in ostane finitni glagol glavni in bistveni del stavka. N. pr. „Oh, zdaj gledam tisoč zelenih dreves v vrtih, poljih in gozdih!“ Samostalnikov je več, a nobeden ne zastopa osebke besede.

Zelo koristno je, da se učenci vadijo iskati glavno stvar v stavku, za katero so slovníčarji nesrečni „logični osebki“ izumili. Take vaje so prilične, posebno kedar se važna berila obravnavajo: A to ni več pouk v slovnici, tukaj se zamenjava slovníška oblika z vsebino misli; tukaj se gre za stvarino in vsebino predmeta. Gotovo je, da je mnogokrat več vredno, ako iščemo glavno stvar stavka in celega berila, nego da mučimo revčke se slovnico in celo z nepotrebnimi kategorijami in terminologijami, kakor logični osebki, vezilo, dopolnilo s predlogom, skrčeni in skrajšani stavki; a če hočemo učenca temeljito se slovnico seznaniti, tedaj ne smemo, kar je slovníško formalno, se stvarnim in z vsebino misli kaliti in pomešavati. Kar se „logični osebki“ zove, to ni nič drugega, nego glavna stvar, za katero se brigamo. A dosti pametnejše je, da v slovníškem pouku „logični osebki“ izpustimo, ker se učenjaki v logiki večkrat sami pričkajo, kateri je pravi „logični osebki“ v sodu. Stavek se more tako predružačiti, da dobimo toliko sodov, kolikor ima besed, ker se iz vsake besede more logični osebki dobiti. To nič ni posebnega, ker se v stavku o vsaki besedi nekaj pové, ne samo o osebku besedi. Taka vaja tudi ni težka. A težko je, ako bi hoteli vsikdar „pravi logični osebki“ najti. N. pr. Treba je človeku pouka. Je-li morebiti „človeka“ logični osebki? Človek je pouka potreben. Morda pa „pouk“? Pouk je človeku potreben. Zakaj pa bi „Treba“ ne spremenili v logični osebki? Potreba tira človeka k pouku. Ne čudite se, ako logični osebki najdemo v glagolu „je“! Sedanjost nalaga človeku potrebo pouka. Kdo ne prizna, da je naš stavek sestavljen iz četrnih besed? Kdo pa bo tajil, da smo našli v njem četrni logične osebke? A kateri je pravi, kdo ve?

A kaj imajo vsi poskusi in šale z razumnostjo slovníške tvarine opraviti? Slovníško razumevamo stavek le, če se opiramo na spoznanja, katera nam slovnica daja.

Kako se ta stavek obravnava, pokazal bom pri razpravi o vezilu; takrat se bo razjasnilo, kako so odvisni pozamezni členi od glagola „je“.

Na nobeden način se ne strinja se slovníško resnico pouk zahtevajoč, da najprostejši (goli) stavek mora imeti najmanj osebko besedo in dopovedek; v slovenščini vže celo ne. Ta zmota je prišla od tod, da so začenjali najrajši stavke v določniku; a ne samo misleči, tudi hoteči duh deluje v jeziku.

Heyse prav dobro označuje goli velilni stavek (Misli!) s tem, da so elementi stavka tudi v nemščini združeni tukaj sintetično v prosti glagolovi obliki, in ta glagolova oblika dostikrat ni nič drugega nego glagolovo deblo samo, jasen dokaz, kako prvotno in globoko direktno izjavimo v jeziku našo voljo. Ravno v tem smislu, kakor stoji v do-

ločniku osebkova beseda v imenovalniku, prikaže se osebkova beseda velelnega stavka v zvalniku; v prejšnjem kot predmet naše predstave, v tem kot predmet naše volje.

Velelnik in zvalnik stojita bliže glagolovega debla, ker so migljaji naše volje prvotnejši od spoznanj. Se vé da ima volja izražena z besedo tudi spoznanje v sebi, in gotovo imamo pred vsakim spoznavanjem tudi voljo, da spoznavamo. A volja se v določniku nikakor ne izrazuje, velelnik pa označuje, da smo spoznali in hoteli to, kar (velilnik) izrazuje.

Primerjajmo stavke: Človek, misli! Človek misli. V prvem se izrazuje z besedo osebkovo „Človek“, da je pojem „Človek“ predmet naše predstave in volje, v drugem pa samo predmet naše predstave. Velelniki in zvalniki imajo torej bogatejšo vsebino, ko določniki in imenovalniki.

Žalibog, da so zvalnik, ki značajo slovensčine posebno ugaja, iz slovenskih slovnice izbacili, čeravno je većinoma imenovalniku jednak. Jaz mislim, da bi starin jezik posebno označujočih ne izpodrinjevali, akoravno se jezik nehoté po različnih časovnih in drugih razmerah spreminja in akoravno ga imamo tako učiti, kakoršen je zdaj, ne pa kakoršen je bil nekdaj.

V teh potezih sem morebiti prepričal čitatelje, da je a) finitni glagol naznanilo in vže stavek v najprostejši obliki, ker ima v sebi izraz stanja, glagolovo vsebino (dopovedek) in podmet, glagolovo osebo (osebek), ki tiči na glagolovi vsebini, da se tedaj v vladajočem glagolu 1. izraz stanja, 2. podmet in 3. neka oboje vezoča moč nerazvezljivo združujejo. Zaradi tega je potrebno b) razločevati posebno besedo (osebkovo besedo), navadno tretjo glagolovo osebo kot apozicijo določujočo, ki more stati le v imenovalniku in zvalniku. c) Osebkov imenovalnik in zvalnik ste določili glagolove osebe (osebek), dopovedkov imenovalnik pa je kakor drugi skloni določilo glagolove vsebine (dopovedek). Konečno se izpusti d) logični osebek, ker je nemogoče 1. slovniki in logični osebek jednako označevati; 2. ker je v znanstvenem obziru napačno in nedosledno dvojna med seboj različna pojma v jedno in isto slovnisko kategorijo spravljati.

Prihodnjič sledi razprava o vezilu (copula).

Matija Herić.

Pedagogiški razgled.

O vzgoji črnokožcev na Alabamskem.

Posnel po uradni „History of Education in Alabama by Willy G. Clark. Washington, 1889.“ Fr. —k.

(Dalje.)

Šole normalke in višji učni zavodi za črnokože učenec.

Prvič se je poskusilo osnovati normalke za črnokožo dijaštvo na Alabamskem na podlagi sklepa matice za vzgojo sprejetega 2. grudna leta 1869. Po tem sklepu se prevzame skrb za ustanovitev četririh normalk, ki bi vsaka bila razdeljena na dva različna odseka; jeden izmed teh naj bi bil za belo, drugi za črnokože dijake.

Ker je pa tedaj bilo le malokatero, ako sploh katero otrok izmed črnokožcev v državi tako vzgojeno, da bi bilo moglo vstopiti v kako normalko, se ni bilo nadjati, da bi tako prezigodno postopanje imelo kaj

vspeha. Ni torej čuda, da je moral nadzorNIK Hodgson omeniti v svojem poročilu za leto 1870. z ozirom normalke „da odsek za črnokožce nima pouka“.

Posvetilo se je 11.000 dolarjev za jedno normalko za belo- in dve normalki za črnokožce, kjer bi se šolali dijaki za učitelje, leta 1870.; a kaže se, da se dotična vsota v to svrhu ni porabila, ker se je vrnila prihodnje leto državni blagajnici. Takrat je delovala za črnokože učitelje jedna normalka v Huntsvillen. Marionski zavod je dobil od države 2000 dolarjev za leto 1874. in Huntsvilleska 1000 dolarjev za isto dobo.

Normalka in vseučilišče v Marionu.

To učilišče se je osnovalo na podlagi sklepa matice za vzgojo, ki se je sprejel leta 1883. Prvi oddelek tega sklepa določa, „ako načelnik in poverjeniki Lincolnovega zavoda v Marionu hočejo prepustiti matici za vzgojo šolsko poslopje za omenjeno normalko in za vseučilišče, osnovala bi se v imenovanem poslopju stalna državna normalka z vseučiliščem vred za črnokože učitelje in dijake“.

Odstavek 7. imenovanega sklepa pa slovè tako-le:

„Določi se dalje, dotični matici bodi dolžnost, ustanoviti normalke po obče priznanem načrtu in v zvezi z njo vseučiliščen odsek, v katerem se bo uredilo poučevanje tako, kakor ugaja potrebam črnokožcev in ki bo obsegalo višje naučne stroke; kajti ta sklep ima namen, skrbeti za obširno vzgojo črnokožcev na isti način, kakor se vže skrbi za vzgojo belokožcev na našem vseučilišču in na naših gimnazijah“.

Ker je ravnateljstvo Lincoln-ove šole tem pogojem pritrdilo, osnovali ste se državna normalka in pa vseučilišče v Marionu in otvorili dijakom leta 1874. V prvem letu bilo je 30—40 učencev in jeden učitelj. Leta 1875. postavila se je šola pod ravnateljstvo, kojemu se je izbral za načelnika duhovnik John Moore; učitelji so se za to leto izbrali trije in število obiskovalcev naraslo je na 70.

Profesor Card je poročal, „da je preteklo leto 30 učenčev učiteljevalo po javnih šolah in da se tako često povprašuje po dobro usposobljenih učiteljih, da zavod vsem prošnjam ustreči ne more“.

Poleg čitanja, pisanja, pravopisja, zemljepisja in slovnic se učè obiskovalci v tem zavodu risanja, spisja, računanja, algebre in geometrije, prirodoslovja, latinščine, metodike v poučevanju in kemije.

Državni prispevek se je povišal za leto 1878. na 4000 dolarjev, a kaže se, da se je upotreblilo le 3010 dolarjev. Vspchi bili so jako povoljni, 79 učenčev dovršilo je svoje šolanje vspešno.

Leto 1878/79 jelo je lepo obečati, 127 učenčev se je dalo vpisati, med njimi 54 moških, 73 ženskih; izmed teh je učiteljevalo v preteklem letu 20 po javnih zavodih. Profesor Patterson pravi v svojem poročilu: „Povprečni vsakdanji obisk je bil prav dober in obče vedenje učenčev je tako, kakoršnega je le želeli mogoče“. Istotam pravi: „Navdušenje in zanimanje za šole je zdaj med črnokožci večje, ko se je sploh kedaj pokazalo“. V šolskem letu, ki se je nehalo

konec malega srpana 1879 je število slušateljev naraslo ogromno, leta 1878 jih je bilo 79 vpisanih, leta 1879 pa 211, torej je poskočilo za več ko 100% v jednem letu. Med temi si jih je izbralo učiteljski stan 73.

Med letom so oskrbniki kupili za šolo nov prostor in so dali prejšnje poslopje predstaviti na novi postor. Oskrbniki pravijo v poročilu za leto, ki se je končalo z mal. srpanom 1880. leta „da neprenehano naraščanje učencev tirja neizogibno, da se razširi poslpje, ki ga imajo v oblasti“ in prosi zakonodajalstvo prispevka v to svrho.

Učenčev je leta 1880 vstopilo 220; načelnik je vpisal 41 dijakov za algebro, 41 za geometrijo, 22 za prirodoslovje, 41 za latinščino, 6 za grščino, 9 za kemijo in 3 za francoščino.

Za šolsko leto, ki se je nehalo 30. mal. srpana 1881 se je oglasilo 222 učenčev; promoviranih je bilo 8, 2 na vseučilišču, 6 v normalki. Pripravnica je imela 50—60 učenčev. O vedenji dijakov v obče pravi načelnik: „nobednega slučajja nerednega ali zlonravstvenega vedenja nismo zvedeli; tako mirni in redni so bili učenci, da je bilo le malokateremu meščanu jasno, koliko nčenčev se je šolalo v zavodu.“

Leta 1882 se je znižalo število obiskovalcev do 172. Načelnik pripisuje to prikazen deloma slabi žetvi, deloma „zlovoljnim ocenitvam zavoda po drugih šolah, ki si prizadevajo spraviti se v lepšo luč“. To leto se jih je promoviralo 9, 2 na vseučilišču, 7 na normalki.

Leta 1883. se je število vpisanih povzdignolo na 211; novo poslopje se je dodelalo vel. srpana in učiteljstvo se je pomnožilo za jednega.

Sledeče leto se je osnovala vzorna šola, šola vadnica, v zvezi z normalko; v vodstvu so se čredili slušatelji najvišjega razreda. Načelnik naglašà, da bi treba bilo še obrtne šole in jedilne dvorane. V svojem letnem poročilu pravi Lovelace, predsednik ravnateljjev, o tej šoli: „Veseli me, da se mi ponuja prilika naglasiti, da se profesor Patterson in vse učiteljstvo gorko zanimata za blagonravstveno in versko, a ne manj tudi za umstveno prosveto dijakov in učenčev pod njih vodstvom, in jaz sem uverjen, da neizmerno blagodejno vpliva in bode vplivala na črnokožce po državi vzgoja črncev moških in ženskih, ki leto za letom pridejo in odidejo iz te šole“.

Zapisnik vstopivših v šolsk. letu 1883/84 obsega število 303 dijakov, katerih je bilo

177 v normalni; promoviranih bilo je 9, izmed katerih se je lotilo učiteljevanja sedem precej po izstopu. Predsednik naglašal govorec o obrtniški izobrazbi, da se je le malokaj dalo storiti. S pomočjo dr. Haygooda, zastopnika nekega zavoda, se je tekom leta osnoval obrtniški zavod; uredila se je tesar-ska delavnica za dečke s klopni za struganje, orodjem, krožno žago in tokarnico in delavnico za dekleta s šivalnimi stroji. Dva učitelja sta na ta posel porabila ves svoj čas.

Prihodnje leto bilo je vpisanih 400 učen-ecv od vseh stranih države prišedših.

Občni zbor leta 1886/87 je sklenil iz raz-logov znanih jegovim članom, odpraviti to učilišče iz Marion. Sprejela se je naredba, ki je državno normalno in vseučilišče od-pravila in vsled katere bi se naj druga ustanova kjer vže koli najela, ki bi ji šlo ime „Alabama vseučilišče za črnokožce“. Ta naredba je odločila 10.000 dolarjev za poslopje in 7500 dolarjev na leto za vzdrža-vanje vseučilišča, poleg tega se je izbral zbor poverjenikov, kateremu je predsedo-val ex officio gubernon Seay, nadzornik Palmer pa je bil člen tega zbora ex officio, ki bi naj postavil in oskrboval zavod. Pre-motrivši raznovrstne ponudbe se je na konec učilišče postavilo v Montgomery, ker je črnokože prebivalstvo tega mesta zajamčilo oskrbništvu 5000 dolarjev v denarjih in zemljišč za vseučilišče, da bi tako vplivalo

na izbiranje prostora. Predsedniku dala se je oblast, da sme najeti začasno poslopja, dokler se v naredbi omenjeno poslopje ne postavi. Šola se je otvorila 3. oktobra leta 1887 v bivši cerkvi s pičilim številom dijakov. Ob-isk pa se je množil postopno, in pred kon-cem šolsk. leta je bilo vpisanih 358 dijakov.

Med tem pa je pred sodiščem jela iz-podbijati se dotična naredba in prišla na konec pred najvišje državno sodišče. Odlok tega sodišča, izjavljen sledečega mal. travna, določa „da sta 7. in 10. oddelek naredbe nezakonita, ker se pa ostanek v smislu po-stavodajalčevega namena ne da izvršiti, je cela naredba ničevna“. Razlog je bil ta, da se prispevki namenjeni ljudskim učiliščem ne smejo upotrebili za kako vseučilišče. Učinek tega odloka je bil, da se po na-redbi podeljen denar ni smel dalje rabiti, in da je državna normalna v Marionu oži-vela. Ker se pa ni zdelo prilično za šolo, seliti se v Marion, se je sklenilo ostati v Montgomery do seje občega zbora.

Drugo leto se je začelo septembra 1888 s 350 obiskovalci, in to število je naraslo do srede sledečega listopada na 500. Uči-lišče je sedaj razdeljeno na tri oddelke, ki se imenujejo normalni, pripravniški in obrt-niški. Tu ni bilo dijakov, s katerimi bi se bil dal urejati kak vseučiliščni tečaj. Ker ni bilo dobiti prispevka obljubljenega v na-redbi, so seveda oskrbniki vseučilišča imeli težavno stališče. (Konec sledi.)

I. slovenski katoliški shod,

ki se je vršil zadnje dni preteklega meseca v Ljubljani, je končan in udeleženci vrnilo so se polagoma zopet vsak k svojemu poslu. Bilo jih je lepo število — nad 1000 — po večini duhovnikov. Nad 200 bilo je žen-skih poslušalcev. Zbor sta počastila in po-zdravila tudi knezoškofa lavantinski in ljub-ljanski, dr. Napotnik in dr. Misija.

V pondeljek 29. avgusta po zvršenem cerkvenem opravilu sešli so se udeleženci k prvemu sestanku na starem strelišči, ki je bilo v ta namen lepo okrašeno in kjer jih je predsednik osnovalnemu odboru, prelat Andr. Čebašek pozdravil. Ko potem glavni po-ročevalec pripravljavnega odbora, dr. Ivan Šustersič prečita svoje poročilo o delovanji osnovalnega odbora, vršé se volitve šesterih

odsekov, namreč: šolski odsek, odsek za krščansko vedo in umetnost, za socialne reči, za katoliško življenje, za tisk in za katoliško narodno organizacijo. V načelnitvo „Prvega slovenskega katoliškega shoda“ so bili voljeni predsednikom: drž. poslance Fr. Poyše; za podpredsednike: dr. Sernec, Gr. Einspieler, dr. Mahnič (buren aplavz); za tajnike: dr. Lipold, M. Šervicelj, drž. posl. Fr. Robič in Jož. Kompare; za zapisnikarje M. Matek, Iv. Slavec, Fr. Treiber in R. Silvester.

V stalno komisijo za II. slov. katoliški shod — ki se ima razširiti v „slovenski katoliški odbor“ in eksekutivni komite Slo-venecv — pa so bili izvoljeni: dr. A. Čebašek, Oton Detela, Gregor Einspieler,

dr. Anton Gregorčič, dr. V. Gregorčič, Jurij Jan, Andr. Kalan, Karl Klun, Jos. Kompare, dr. J. Kržanič, dr. J. Lipold, dr. Anton Mahnič, Fr. Muri, Fr. Ogradi, dr. Fr. Papež, dr. Jos. Pavlica, Fr. Povše, L. Ravnikar, Fr. Robič, dr. Jos. Sernec, M. Sila, Jos. Šiška, dr. J. Šušteršič in Fr. Treiker.

V torek 30. avgusta dopoldne in popoldne zborovali so posamni odseki kat. shoda, bodi-si v semenišči ali na strelišči. Pretresovali so dotične, po pripravljalnem odboru predložene načrte. O vseh govoriti nam ozek okvir našega lista ne dopušča; to pa tudi ni naša naloga. Kot šolski list hočemo zabeležiti in poročati le o tem, kar se je na I. katoliškem shodu govorilo o šoli in učiteljskem stanu. Posnamemo pa svoje poročilo po „Slov. Narodu“.

Odsek za šolo zboroval je pod predsedstvom kanonika Klun-a, poročala pa sta prof. Anton Kržič in dr. Jos. Lesar v navzočnosti kakih sto oseb.

O ljudskih šolah

Poroča prof. Kržič in utemeljuje resolucije, koje smo ponatisknili v zadnji „Popotnik-ovi“ številki.

V debati se oglasi gosp. Ign. Kralj, duhovnik iz Gorice, in pravi, da učitelji so se oddaljili od duhovščine. Mi se nismo ločili, ločil nas je brezverski zakon iz leta 1868. Mi tirjamo versko šolo v imenu svobode. V sedanji šoli ni svobode, ampak robstvo. Versko šolo tirjamo v imenu ravnopravnosti; mi jo hočemo, kdor hoče brezversko — imej jo. Verska šola ni nasprotna narodnemu jeziku. Rusi pustili so Poljakom materini jezik v ljudski šoli. Cerkev je zadnja, ki tira iz šole narodni jezik. Kjer so šole v rokah redovnikov, so najbolj narodne, ker je redovnik neodvisen in more reči besedo, zaradi katere bi uradnika zaprli. Svoboda je samo v cerkvi.

Duhovnik in prof. Komljanec iz Koročevja: Kjer stanujeta na jednom mestu dve narodnosti, mora manjšina dobiti svoje šole le, če izkaže petletni premer vsaj 40 za šolo godnih otrok. To je očitna krivica in popraviti bi bilo zakon v toliko, da je dati

posebno šolo tudi ne tako veliki manjšini. Kjer ne kaže ustanoviti posebne šole, ločiti je otroke po narodnosti v oddelke. Po Koroškem je mnogo takih otrok. V nekaterih krajih so — vsaj bile — te manjšine ločene in se poučujejo v materinem jeziku. Govornik predlaga k nasvetovani resoluciji dostavek:

„Če število šolskih otrok ne dosega zakonito določenega števila, a jih je najmanj deset, ločiti jih je po materinem jeziku v skupni šoli v oddelke. Učitelj bodi zmožen obeh jezikov. Sploh pa je vsakemu otroku krščanski nauk deliti v njegovem jeziku“.

Kurat gosp. Žlogar iz Ljubljane pritrdja predgovorniku. Ponk v krščanskem nauku mora absolutno biti v materinem jeziku in škofijski ordinarijati imajo dolžnost to naravnost dekretirati. Ordinarijati naj gredo v boj za versko in narodno šolo. Na ta način bomo vsaj na Koroškem kaj pridobili, kjer se je vse zopet na slabo obrnilo. Takisto je tudi v Trstu. Govornik oporocina poklicane faktorje, da stvar podrezajo na pristojnem mestu in podpira predlog g. Komljanca.

Župnik g. Mudelj iz Železne Kaplje pojasnjuje koroške šolske razmere, ki so dosti huje, nego se misli.

Župnik g. Gregor Einspieler iz Podkloštra naglaša, da se je vže veliko pisalo o žalostnih šolskih razmerah na Koroškem, a marsikje se to ne veruje, češ, pretirano je, zlasti ker Nemci to vse tajijo. Na Koroškem je 120.000 Slovencev, ki imajo dve slovenski šoli. Št. Jakobska občina ima po 13letnem boju slovensko šolo — na papirji. Nemci begali so ljudstvo, da jim bo vlada mesto dosedanjih 4 učiteljev pustila samo dva. Tako se je tudi zgodilo. Jedno mesto se je sicer razpisalo in prosil je za-nje povsem sposoben kompetent, — a dobil je ni. Govornik navede še več drugih kričečih slučajev. V Čačah zapisal je učitelj na šolsko desko prošnjo, naj se otroci oproste od slovenskega pouka. Otroci so morali to prepisati in dati očetom podpisati. (Klici: Trinoštvo!) Govornik hoče torej

ostrejo stilizacije in predlaga k dotični resoluciji dodatek:

„Slov. katoliški shod protestuje zoper sedanjo uredbo koroških šol“.

Kapelan g. Treiber iz Celovca govori o znanih prošnjah za slovenske šole in o intrigah zoper nje.

Dekan g. Jos. Kompare iz Ospa se strinja z Einspieler-jevim nasvetom, ker so tudi v Istri takšne razmere, kakor na Koroškem.

Poročevalec Kržič govori proti temu, da se rabi beseda „shod protestuje“, češ, da je tudi nasvetovana resolucija dovolj ostra.

Po kratki debati vsprejmeta se predloga poslanca Einspieler-ja in prof. Komljanca.

Ravnatelj Alozijevejšča g. prof. Zupan vpraša, kdo bo pri slavnostnem shodu zastopal družbo sv. Cirila in Metoda in kakšna bo tendenca njegovega govora. Ker ne dobi pojasnila, izjavi, da ne podpira nasvetov v resoluciji gledé učiteljskega semenišča. Bolje bi bilo, da se osnuje učiteljišče, kar bo tem lažje, ker se bo Ciril-Metodova družba presnovala tako, da bodo na mesto sedanjih podružnic stopile farne grupe in se bo potem lahko osnovalo učiteljišče. Na družbo smo lahko ponosni, semenišče pa se ne bo posrečilo.

Popoludne ob 2. uri se seja nadaljuje. Navzočih je kakih 100 oseb, mej njimi štiri petine duhovnikov, le par učiteljev in nekaj drugih lajkov. Predseduje kanonik Klun, kateri naznani, da so se k četrti točki resolucije oglasili za besedo doktor Pavlica, Koblar in Žlogar.

Dr. Pavlica pravi, da ima k tej resoluciji, ki zahteva katoliško slovensko učiteljsko semenišče v Ljubljani, še nekaj pripomniti. Gospod Toma Zupan je bil mnenja, naj se ustanovi učiteljska pripravnica katoliška, kajti iz nje bi izšlo več učiteljev, katerih zdaj pomanjkuje. (Neki duhovnik v prvi vrsti sedeč kliče: Po čemu neki, saj jih je vže sedaj preveč!) A tu treba misliti na značaj učiteljev. Vlada skrbi po štipendijah, da si vzgoji svoje učitelje, naša skrb pa mora biti, da si vzgojimo krščansko

učiteljsko osebje. Odločno moramo tu reči, da se to doseči da le po semenišči, kajti tu se nadzoruje tudi vnanje vedenje. Govornik pravi, da je špiritual osrednjega semenišča v Gorici in da tu vidi, da ni dovolj vzgojevati klerikov samo prvo leto; krive nazore treba odpravljati celo še četrto leto. Pri poučevanju o matematiki, fiziki treba posebne opreznosti. Tudi se lažje osnuje semenišče, nego učiteljsko pripravnico. Reklo se je tudi, naj bi se za družbo sv. Cirila in Metoda zasnovala povsod farne podružnice. Ako hoče družba imeti farne podružnice, potem je pač v prvi vrsti potreba naklonjenosti naših vladik. (Burno pritrdjevanje.) Težko je sicer. Če župnik dotični hoče, je kaj, če neče, ni nič. (Burno pritrdjevanje in ploskanje.) Treba je za stvar simpatije. (Klici: Tako je!) Toda, kakor so odnošaji sedaj, ne morejo biti vladike za družbo sv. Cirila in Metoda, kajti pri njih vlada neka antipatija proti družbi. Temu ni čuda. Vsaj se je pri neki veselici podružnice sv. Cirila in Metoda plesalo po polunoči in drugi dan, ko je bil zapovedan cerkveni post, vživala so se mesena jedila (Posamezni klici: Temu ni družba kriva!); vse to je pač krivo, da družba nima naklonjenosti duhovskih krogov. Naj se gleda na Nemce. Tam se piše bolj umazano, nego pri nas, a vendar duhovniki ne podpirajo takih društev, kjer se pleše in ki prirejajo take veselice. (Klici: Tudi pri nas ne!) Nezaupnost naših vladik je prvo treba odstraniti in konsekvntno tudi nezaupnost mnogih župnikov, drugače s farnimi podružnicami ne bo nič! (Dr. Šušteršič kliče: Tako je!)

Arhivar in kurat gospod Koblar naglašaja, da stoji družba sv. Cirila in Metoda popolnem na katoliški podlagi. Če se értež družbe tu in tam prestopi, temu ni krivo društvo. Saj ima tudi cerkev ude, ki nam pravim katolikom niso všeč. Ako Vam niso sedanji odborniki po godu, izvolite druge. A vendar mislim, da sedanji odbor ni tako slab. Predsednik je vse časti vreden duhovnik, tajnik isto tako odličen duhovnik. Če je kaka napaka, no, naj se odpravi, a ne izruvajte z

ljuliko tudi pšenice. Devet tisoč udov vendar ne boste hoteli obsoditi, da ne vedo kaj delajo (Strašanski porogljivi smeh in oporekanje); ti vže dobro vedo kaj delajo. (Ponovljeni smeh in krohotanje, ki neče ponehati. Predsednik v jedno mer zvoni in kliče, naj bode mir, a še le čez par minut se poleže turbulentno vpitje. Predsednik Klun: „Jaz prosim zborovalce, naj na taki način ne motijo govornika, saj bode vsakomur prilika, pošteno mu odgovarjati.“)

Gosp. Koblar nadaljuje: Družba sv. Cirila in Metoda je po pravilih dobra družba (Klici: sedaj ne!) zatorej krepko podpiram nasvet pripravljalnega odbora, da se ta družba toplo priporoča.

Duhovnik gosp. Kralj iz Gorice izjavlja, da se popolnem strinja z nazori gospoda profesorja Zupan-a, naj se ustanovi katoliška učiteljska pripravnica. Semenišče učiteljsko bolje da ga ni, kajti v katoliških semeniščih vzgojilo se je z veliko bistroumnostjo dosti mož, kateri so sedaj kolovodje liberalne stranke.

Gospod Šegula pravi, da je on jedini duhovnik iz Sekovske škofije, ki prisustuje na tem shodu. Tam je najst slovenskih far, a pozdravlja nas z „Morituri vos salutant“! Na nemško-slovenski meji Štajerski izročene so te fare kakor v Abačah, Mureku,

Spielfeldu, Gonovei, Lučanah itd., koder imajo Slovenci povsod veliko večino, brez-krajni germanizaciji. Nemške so šole, nemško se propoveduje v cerkvi. — Jedina slovenska šola v najstih farah je še Dugovska, kjer pastiruje govornik, a komaj, reče omiljenim glasom župnik Šegula — komaj jo branim pred nemškim navalom. Nemški šulverein napravil je šolo v Erbežnu, tam so sami Slovenci, a vendar je v šoli in cerkvi vse nemško; isto tako je v Joriku. Lepe so te fare, rodovitne, pridno slovensko prebivalstvo imajo, a kmalu bode izginilo. Naj bi se družba sv. Cirila in Metoda ozirala tudi na te kraje. A še na druge zapuščene Slovence bi govornik opomnil in to so ubogi Medžimurci. Ko je on služboval v Radgoni, v noči so prišli k njemu po knjige družbe sv. Mohora in v vrečah so jih odnesli preko meje tajno, da bi se ne zaznalo, da čitajo slovenske knjige. Tajno prinesel mu je neki učitelj iz Medžimurja 50 gld. za slovenske knjige, samo da se ne izve, da so se kupile. Tako morajo si medžimurski Slovenci preskrbljevati slovensko berilo; tedaj je pač opravičena želja katero izreče govornik, naj družba sv. Cirila in Metoda na te Slovence ne pozabi. (Občno pritrjevanje). (Konec sledi.)

Statistični podatki iz zadnjega ljudskega štetja.

Priobčil Fr. Kočbek.

(Dalje iz štev. 13.).

Mesta in trgi po Slovenskem.

A. Štajersko.

a) mesta:

1. Brežice	899	5. Ptuj	3914
2. Celje	6264	6. Radgona	2298
3. Maribor	19.898	7. Slov. Bistrica	1306
4. Ormož	449	8. Slovenjgradec	981

b) trgi:

1. Braslovče	322	9. Ljubno	840
2. Gornjigrad	797	10. Ljutomer	1141
3. Št. Jurij j. ž.	422	11. Št. Lovr. mbr. i.	1155
4. Konjice	994	12. Mahrenberg	1037
5. Kozje	552	13. Makole	163
6. Laško	798	14. Mozirje	511
7. Lemberg	262	15. Muta	934
8. Št. Lenart	627	16. Pilštanj	379

17. Planina	224	26. Šmarje	404
18. Podčetrtek	442	27. Šoštanj	2352
19. Podsreda	446	28. Velenje	441
20. Rečica	414	29. Veržej	657
21. Reichenburg	534	30. Vitanje	390
22. Rogatec	745	31. Vojnik	616
23. Sevnica	817	32. Vozenica	297
24. Središče	1091	33. Vransko	694
25. Studenice	216	34. Žalec	657

B. Kranjsko.

a) mesta:

1. Črnomelj	1086	6. Kranj	1428
2. Idrija	4906	7. Krško	877
3. Kamnik	738	8. Ljubljana	30.405
4. Kočevje	1169	9. Lož	411
5. Kostanjevica	545	10. Metlika	1318

11. Novomesto	1945	13. Škofja Loka	1349
12. Radovljica	295	14. Višnja gora	384

b) trgi:

1. Bela Peč	563	12. Ribnica	1014
2. Cerkljica	1547	13. Senožeče	820
3. Jesenice	719	14. Sotčica	811
4. Kropa	892	15. Stari trg	192
5. Litiya	658	16. Tržič	2099
6. Mengeš	875	17. Turjak	263
7. Mokronog	844	18. Vače	316
8. Motnik	312	19. Vipava	1032
9. Planina	1140	20. Vrhnik	1747
10. Postojna	1709	21. Železniki	1058
11. Radeče	816	22. Žužemberk	946

C. Primorsko.

a) mesta:

1. Buje	2817	6. Gradiška	1468
2. Buzet	540	7. Izola	4896
3. Čres	4725	8. Kastav	603
4. Gorica	17.956	9. Koper	8191
5. Grad	3441	10. Sv. Križ	250

11. Krk	1620	20. Plomin	1452
12. Labin	1481	21. Poreč	3126
13. Lošinj Veliki	1852	22. Pulj	31.623
14. Lošinj Mali	4975	23. Trebinje	662
15. Motovun	1400	24. Tržič	3997
16. Milje	3592	25. Trst	157.466
17. Opertalj	3124	26. Umag	2170
18. Pazin	3227	27. Vodnjan	5269
19. Piran	7224	28. Žuminj	4154

b) trgi:

1. Bovec	2093	6. Mošćenice	233
2. Kanal	500	7. Tolmin	949
3. Kobarid	760	8. Veprinac	472
4. Kormin	3695	9. Volosko	1404
5. Lovrana	513		

D. Koroško.

a) mesta:

1. Beljak	6765	3. Velikovec	1863
2. Celovec	19.756		

b) trgi:

1. Dravberg Sp.	688	3. Kapla žel.	1083
2. Guštanj	1080	4. Trbiž	1613

Društveni vestnik.

Iz Ptujkega okraja. (Slavnostno zborovanje uč. društva v proslavo Komenskega.) Vihrajoči zastavi, cesarska in slovenska, na šolskem postopji „ptujke okolice“ ste v četrtek 1. septembra naznanjali, da se ima v tej šoli nekaj posebnega vsiti: učiteljsko društvo ptujkega okraja je imelo tukaj svojo slavnostno zborovanje v proslavo Komenskega. Ob 1/211. uri se je zbralo 41 društvenih članov in devet gostov učiteljskega stanu, torej 50 učiteljskih oseb (res lepo število čestilcev Komenskega v ptujkem šolskem okraju) v društveni sobi, katera je bila olepšana z ovenčano podobo cesarja in Komenskega.

I. Ko je učiteljski pevski zbor Nedved-ovo „Pevčeva molitev“ prav dovršeno zapel, otvoril društveni predsednik g. nadučitelj Robič zborovanje z naslednjim govorom: „Slavno društvo! Po mnogih ovirah mi je le danes vesela naloga, otvarjati slavnostno zborovanje, s katerim hoče uč. društvo ptujkega okraja dostojno proslavljati spomin velikega slovenskega pedagoga Komenskega, katerega rojstveno tristoletnico je letos ves pedagogički svet praznoval in še praznuje. Ne bom govoril o Komenskega zaslugah za šolstvo, ker dotično slavnostno besedo ima moj gospod sotovarš iz Dornave; želim le to, kar sem vže povdarjal ob koncu svojega letošnjega referata pri okrajni uč. konferenciji, namreč, naj bi se mi učitelji posebno letos natančneje seznanili s preslavnim velikanom Komenskym in z njegovimi slavnimi spisi, učeči se njegova izborna poučljiva

dela in ravnaajoči se po njegovem krasnem vzgledu; tako mu postavimo v svojih sreih najlepši spomin. To je moja iskrena želja, s katero Vas danes tukaj zbrane čestilce Komenskega — društvene člane, kakor tudi častite goste — prav prisrečno pozdravljam.“ (Živahno odobravanje.)

Predsednik predstavi in spoštljivo pozdravi navzočega preblag. gospoda Roberta Kreuzbruck, pl. Lilienfels, c. kr. okraj. komisarja, kot zastopnika visoke vlade Njih Veličanstva presvitlega cesarja Franca Jožefa I., kateremu zakličemo trikrat: živio! (Burni živio-klici; zborovalci navdušeno zapoje prvo kitico cesarske himne). Gospod vladni zastopnik zahvalil se je na to za pozdrav in zatrjeval, da ni prišel čuvat postave, ker mu je dobro znano, da učiteljsko društvo ptujkega okraja se strogo drži svoje lepe in vzvišene svrhe, ampak prišel je v slavnostno zborovanje v imenu na odpustu bivaajočega preblag. gosp. c. kr. okr. glavarja, kateri se za vse zadeve šolstva in učiteljskega stanu zanima ter jemlje zadovoljen na znanje, da se uč. društvo v slavnostnih zborovanjih tudi spominja izvrstnih možev pedagogov, ki so si stekli izvanrednih in največjih pedagogičkih zaslug. (Živahno odobravanje.)

Potem se predsednik naznanja, da je društvu danes pristopilo sedem novih članov, namreč gg. nadučitelja Strelec (Sv. Andrej) in Podobnik (Sv. Barbara), gspdca. učiteljica Kren (Sv. Marjeta), gg. def., oziroma prov. podučitelji Čeh (Sv. Andrej), Koser (Sv. Lovrenc), Serajnik ml. (Ptujka gora) in

Šerona (Sv. Urban), katere predsednik kolegijalno pozdravi s prisrčnim „dobro došli!“ Mi pa smo jih z veseljem sprejeli v svojo sredino ter jim zaklicali krepki „živio!“ — Tako naše društvo vedno močnejše postaja, kar je dobro in veselo znamenje.

II. Zapisnik zadnjega zborovanja, z dne 1. maja se odobri. Med došlimi dopisi opozarja predsednik na vabili gledé naročbe „Novio“ in pristopa k „Pedagogičskemu društvu“ v Krškem ter prečita pismo 44 let služočega učitelja Kocuvan-a pri Sv. Bolfanki, kateri se od nas poslavlja, ker stopi koncem šolskega leta v pokoj. — Želimo zaslužnemu starčku — tovarišu še mnogo zdravih, veselih in mirnih let! (Živio!)

III. Delegat g. Ogorelec je poročal o IV. glavni skupščini „Zaveze“ v Kranji. Poročevalec želi, naj bi uč. društva skrbela v prihodnje boljše za obravnavne predmete v glavnem zborovanju, ker letos so bili predmeti oglašeni skoraj samo od „Pedagogičskega društva“ v Krškem. Na dalje poroča, da bo prihodnji glavni zbor bržčas na Štajerskem, morebiti v Ptuiju. (Odobranje).

IV. Slavnostno besedo imel je gosp. nadučitelj Weinhard. Jedernati govor je obsegal životopis preslavnega pedagoga Komenskega z lepim predgovorom, potem izvrstno sliko njegovega znamenitega delovanja, njegovih krepostij in njegovih velikih zaslug za preuredbo šolstva, slednjič njegova najimenitnejša pedagogičska dela. Izvrstna beseda navdušenega govornika nas je vidno ganila in na poziv g. predsednika smo zaklicali spominu Komenskega trikrat „Slava!“, učiteljski pevski zbor pa je prav dobro zapel Ipavčevo „himna Komenskemu“.

V. Pri zadnji točki dnevnega reda „slučajni nasveti“ so se oglasili k besedi gg. Weinhard o preosnovi društvenih pravil, Zopf o enakopravnosti def. podučiteljev z učitelji gledé volilne pravice in petletnih doklad, Strelec o priskrbitvi dostojne uniforme za učitelje-vojake pri orožnih vajah, Klanjšček o nameščenju učiteljev in Žiher o enakomerni obravnavi šolskih zamud. Živahne debate o teh nasvetih so se vdeležili gg. Farkaš, Možina, Žiher, Klanjšček, Podobnik, Kavkler in predsednik, ter smo predlog o preosnovi pravil izročili odboru v pretresovanje, ostale pa našima konferenčnima odposlancema in pa našemu strokovnjaku s prošnjo, da naj se na te predloge ozirajo o svojem času v deželni uč. konferenciji, oziroma v okrajnem šolskem svetu. Konečno je gospod pevovodja Zupančič objavil svoj nasvet gledé gojitve petja, po katerem nasvetu se hočemo ravnati; predsednik pa je poročal o predlogu, kojega hoče postaviti gledé slovenskih beril in slovnice v dež. uč. konferenciji.

S tem je bil dnevni red izvršen in predsednik sklepa: „Približujejo se velike počitnice, v katerih hočemo od svojega navadnega šolskega dela, ne pa tudi od duševnega dela prenehati in počivati. Ker nam učiteljsko društvo tudi za duševno delo skrbi

in nas poleg duševnega dela tudi razveseljuje, torej učiteljsko društvo naj ne počiva, ampak kličem Vam „na veselo svidenje pri prihodnjem zborovanju v soboto 1. oktobra v Ptuiju!“ Predsednik se zahvaljuje še g. vladnemu zastopniku za njegovo prisotnost, s katero je današnji slavnostni zbor počastil. (Odobranje) G. komisar odgovoril je na to, da bo radostno naznanil g. okr. glavarju častno izvršitev slavnostnega zborovanja. (Živio!)

Po zborovanju je bil skupen obed v „Brenčičevi gostilni“. Vršilo se je med obedom vse običajno; razveseljeval nas je učiteljski čveterospjev; med petjem pa so se vrstile razne napitnice. Napivalo se je presvitlemu cesarju, uč. društvu in njega predsedniku, na slogo in vzajemnost, vrlim učiteljicam in gospám, slavnostnemu govorniku, učiteljem-pevcem in vsem čestilem Komenskega. Po odhodu smo se udeleženci desnega Podravja (Haložani in Poljanci) podali v svojo postajo na Breg v „Strašilov vrt“, kamor so nas kolegi iz levega Podravja (Gorčani in Dolanci) spremljali in se tukaj z nami še nekaj časa radovali. Tukaj smo se poslovili popolnoma zadovoljni z današnjim slavnostnim dnevom, kateri je nas navdušil za neumorno in plodonosno delovanje po krasnem vzgledu Komenskovem.

Dravinjski.

Iz Šmarijskega okraja. Znabiti ste se čudili, gospod urednik, da se Vam letos tak redko poroča o delovanju našega društva. Vzrok temu je: delovali smo malo — skoraj nič.

Žalostilo nas je, ko se je 1. septembra t. l. otvorilo zborovanje, da nismo bili v polnem številu. G. predsednik je trdil, da se malomarnost loti nekaj delavnih tovarišev. On je rekel: „Stan, koji se ne druží, propada“. Gotovo nobeden društvenikov ne želi propada svojega stanu! Družimo in krepimo se torej; vsaj delujemo vsi za jednega, jeden za vse!

G. predsednik se spominja umrlih gg. Franja Skaza, veleposestnika, in Martina Ivanca, dekana v Šmarji. Rajna nista bila le prijazna našemu stanu, ampak tudi dobrotnika učeče se mladine. V znak sočutja vstanejo zborovalci, in sprejme se predlog g. Debelak-a:

„Sestavi naj se životopis umrlih gospodov in zapiše v kroniko našega društva“. To delo obljubita izvršiti gospoda Jurkovič in Frlinc.

G. predsednik predstavi novega člana, gosp. Rošker-ja.

Potem se vrši zborovanje po sledečem vsporodu:

1. Odobrita se zapisnika. Prvi, izvanrednega zborovanja, povodom 300 letnice J. A. Komenskega, dne 27. sušča v Šmarji; drugi, rednega zborovanja, dne 1. aprila tudi v Šmarji.

2. Dopis je samo jeden in sicer od „Pedagogičskega društva“. G. predsednik priporoča omenjeno društvo v občo izdatno podporo.

3. Telovadba. Proste in redne vaje. Ker jednega

referenta manjka, sklence društvo ta predmet za prihodnje zborovanje še jedenkrat postaviti na vspeled.

4. Nasveti. Gospod predsednik nasvetuje, naj se lani zgotovljen zemljevid šmarijskega okraja popravi, ker se na njem nahaja nekaj nedostatkov.

Prihodnje zborovanje se določi na dan 1. okt. t. l. v Šmarji. Gospod predsednik vzbuja tovariše k marljivemu sodelovanju ter zaključí zborovanje. K.

Iz Konjic. Učiteljsko društvo konjiškega okraja zborovalo je dne 7. julija t. l. v šolskem poslopju v Konjicah. Pršlo je ta dan tudi nekaj ovih udov, katere imamo le malokrat priložnost, pri učiteljskih zborih zapaziti.

O določeni uri otvori gosp. predsednik P. Kapun sejo ter nas prav prijazno pozdravi.

Potem poroča nadučitelj gospod P. Leitgeb o vprašanji: „Kako naj učitelj zanimanje ljudstva na deželi za šolo vzbuja in pospešuje?“ Svoje predložbe utemeljeval je s primernimi dokazi.

Drugo poročilo „Spisje v ljudski šoli“ (poroč. nadučitelj gospod L. Serajnik) bilo je jako zanimivo ter zelo humoristično.

Zahvala in občno odobravanje bilo je za vsakim predavanjem najbolji odziv poslušalcev trudoljubivim govornikom za njih izborna dela in trud. H.

Iz Goriškega okraja. „Učiteljsko društvo za goriški okraj“ imelo bode dne 15. sept. t. l. v Gorici na slov. oddelku deželne kmetijske šole letno občno zborovanje z naslednjim vspeledom: I. Poročilo o društvenem delovanju. II. Pregled letnega računa. III. Volitev treh pregledovalcev računa. IV. Volitev društvenega vodstva. V. Posamezni predlogi. — Začetek ob 9. uri predpoludne. K prav obilni udeležbi vljudno vabi odbor.

Št. Pavel v Savinjski dolini. Vabilo k zborovanju „Savinjskega učiteljsk. društva“ dne 15. septembra t. l. popoldne ob 2. v Gomilski (v šolskem poslopju) se sledečim dnevnim redom: 1. Pozdrav. 2. Zapisnik. 3. Poročilo „zaveznih“ delegatov. 4. Prosto predavanje. 5. Poslovilo. 6. Nasveti. K polnoštevilni udeležbi vabi vse ude in prijatelje društva odbor.

Dopisi in druge vesti.

Okrajne učiteljske konferencije.

Maribor. (O uradnej konferenciji.) [Konec.] O pouku v spiski razpravljaj je najprej gosp. M. Lichtenwallner. O metodični obravnavi spisja je razkladal posebno temeljito ter priporočal sledeče stavke za vsprejem:

1. Duševna izobrazba človeška ima svoj početek v dveh točkah in sicer v vsprejemu in v vporabi stvarine.

2. Med navedenima točkama vladati mora ravnotežje.

3. To ravnotežje se doseže s primerno vporabo vsprejete stvarine.

4. Najpripravnejše sredstvo, katero učence sili ne samo k trpeznemu vsprejemanju, temveč jih tudi navaja k poslovanju, je izključljivo spisje.

5. Pouk v spiski naj stori učenca sposobnega, vsprejeto stvarino sam za se pismeno izdelati.

6. Vaje v spiski primorajo učenca združevati svoje misli, ter jih logično razvrščati; one so torej pripravno sredstvo bistriti učencem um.

7. Spisje vpliva vže po svojeji zunanji obliki dobrodejno na lepoznanjski čut učencev.

8. Spisje pripravljaj učenca za praktično življenje in se mora posebno zaradi tega v šoli gojiti.

Po predlogu gospoda predsednika so se vsi stavki en bloc sprejeli.

Jednako temeljito razpravljaj je ravno to vprašanje „o spiski“ gospod Klenovšek in je predlagal sledeče stavke v odobritev.

1. Slogosloven pouk v ljudski šoli je utemeljen v vzbujanji zanimanja za predmet, v popolnem razumevanji stvari, v jasnosti izraza, v bogastvu mnogobesednosti, sploh pa v pravilno gojenem nazornem pouku.

2. Kot prikladne vodilne točke za pouk v slogoslovji so za dobre spoznati one od Max Schiebl-na:*)

a) Učenci se morajo za predmet pripraviti in ogreti.

b) Učenci se morajo napeljati, da osnovo in izpeljavo najdejo sami po vprašalnih premišljevanji.

c) Učenci se morajo navaditi, da njih razmišljanje vodi smoter, ki se ima doseči.

3. Snov za pouk v spiski se ima povzeti deloma iz berila, deloma iz pouka v realijah. Priporočanja vredna je tudi taka stvarina, ki se naslanja na dogodke in skušnje povzete iz življenja učencevega.

4. Tvarina za spisje mora pred vporabo za slogosloven izdelek biti učencu zagotovljena duševna last.

5. Poleg skladoslovja v pravem pomenu besede naj se na ljudskih šolah na srednji stopnji vadijo

*) O knjigi „Die stilistische Entwicklungstheorie in der Volksschule von Max Schiebl“ (Cena 1 gld. 80 kr.) poročal je gospod predsednik Schreiner pri zborovanji učit. društva dne 4. junija in se le ta knjiga ne more primerjati z drugimi; je jedna najizvrstnejših v tej stroki, zato se more priporočati najtopleje.

pripravi listi, na višji stopnji naj se tudi izdelujejo najnavedniši pravilni spisi, ki se v življenji rabijo.

6. V metodičnem obziru obsega pouk v slogoslovi 3 stopnje:

I. stopnja — spodnja stopnja — 3. in 4. šolsko leto. (Stopnja ponavljanja).

II. stopnja — srednja stopnja — 5. in 6. šolsko leto. (Stopnja napeljevanja za sestavljanje.)

III. stopnja — višja stopnja — 7. in 8. šolsko leto. (Stopnja za prosto spisje.)

7. Slog ima več vrst. Pričenja se naj s priprostim pripovedkami in sicer najprej z basnijo, tem naj sledé popisi konkretnih predmetov, nadalje popisi o dogodkih, primerjave, krajše popisovalne in opisovalne razprave in konečno prosto spisje takih sestavkov, ki se v navadnem življenji najčestokrat nahajajo.

Tudi o tem predmetu vnel se je živahen razgovor. Konečno je izrekel gospod predsednik vsem predavateljem posebno zahvalo za njih marljivost in gorečnost, kojoj so imeli pri izdelovanji teh važnih vprašanj.

Volitve so imele ta-le izid:

a) v stalni odbor: gg. Cizel Jož., Lasbacher Jož., Leskovar Jož., Nerat M., Pirkmaier Fr.

b) v knjižnično komisijo: gospa Aufrecht B., gg. Nerat M., Paulin P.

c) za odposlance v deželno učiteljsko konferencijo gg. Leskovar in Nerat.

V imenu knjižničnega odbora je poročal gosp. Nerat M. Okrajna učit. knjižnica je imela v preteklem letu 16 glđ. dohodkov in ravno toliko stroškov. Knjižnica šteje 397 del v 580 zvezkih, 40 snoopitih in 42 podob.

Gospod nadučitelj J. Lasbacher nasvetuje:

a) Pri višji šol. oblasti je prositi, naj bi se sedajnim šol. naznanilom dala bolj praktična oblika in naj bi se dovolilo, da se razreduje s številkami.

b) Želeti je, da se zapisnik okr. učit. konferencije pomnoži, ter doposlje vsakej šoli po jeden od tis in bi se naj stroški za to povrnili.

Nasveti so se sprejeli.

Po izvršenem dnevnem redu izreka gosp. predsednik navzočim besede priznanja za vztrajnost pri reševanji za učiteljstvo toli važnih vprašanj. Gosp. nadučitelj M. Nerat se v imenu zbora zahvaljuje gospodu predsedniku za izbornu vodstvo konferencije, koja se potem po 7urnem trajanji zaključí ob 1/4. uri.

Res prijetne so bile urice, velevažni so storjeni sklepi, polje resnobnega delovanja za bodoče leto nam je tudi odkazano. Veselo se poprimimo dela, saj smo se pri letošnji konferenciji opetno prepričali, da delo naše ni brez vspeha, posebno takrat ne, ako si bratovsko sežemo v roko, ter delamo vsi za jednega, jeden za vse. Pri težavnem podjetji našem, pomozí nam Bog. Na svidanje v bodočem letu.

Iz Krškega okraja. (Konferencija.) [Konec.]

c) Pretresovanje o načrtu za vrvanavo šol vrto, izdanem po vis. c. kr. dež. šol. svetu z ukazom z dne 9. junija 1892. št. 1236.

Poročevalcem je imenoval gospod predsednik g. Leopolda Abram-a, nadučitelja v Kostanjevici. Jako temeljito razpravljal je gosp. poročevalec vsako točko posamič ter naposled nasvetoval k dotičnemu visokemu ukazu nekatere spremembe oziroma dostavke. Ti nasveti so se soglasno sprejeli.

4. Določilo učnih knjig in samoučil za leta 1892—93. Konferencija sklene, da ostanejo v prihodnjem šolskem letu vse stare učne knjige, in gospod predsednik nasvetuje, naj bi se upeljala mesto dosedanje „Prve nemške slovnice“, „Prva nemška slovnica“ in „Prvo nemško berilo“ za slovenske ljudske šole, sestavili Praprotnik, Razinger in Žamer, založil Ign. pl. Kleinmayr in Bamberg v Ljubljani. Sprejme se tudi ta učna knjiga.

5. Poročilo knjižničnega odbora o stanji, uporabi in računu okrajne učiteljske knjižnice.

Gospod Ivan Lapajne poroča, da ima okrajna učiteljska knjižnica v začetku meseca julija 1892 1180 knjig v 1547 zvezkih in več nevezanih popolnih in nepopolnih letnikov raznih časopisov.

O računu poroča blagajničarica gspđ. Ana Schmidinger, učiteljica v Krškem:

Dohodkov je bilo 205 glđ. 69 1/2 kr. Troškov je bilo 266 glđ. 24 1/2 kr., ostane torej prebitka 39 glđ. 45 kr.

Pregledovalcem računa voljena sta bila „per acclamationem“ g. Fran Lunder, nadučitelj na Raki in g. Janez Saje, nadučitelj v Šent Jarneji. Vse račune našla sta v redu, kateri se potem odobre. O tej točki debatovali so še gg. Ivan Levec, Leopold Abram in Aleksander Lunaček, priporočevaje nekatere knjige v nakup in sicer naj bi učitelji tekom leta pismeno naznanjali, katere knjige želé, da se nakupijo.

6. Volitve: a) stalnega odbora. Po nasvetu g. A. Grčar-ja ostane stari odbor, namreč: gg. Josip Bezljaj, dr. Tomaž Romih, Ivan Rupnik, Ivan Lapajne;

b) knjižničnega odbora. Tudi ta odbor ostane po nasvetu gosp. Andr. Grčar-ja stari in sicer: gg. Ivan Lapajne, dr. Tomaž Romih, Ivan Rupnik, Jakob Cepndar in gspđ. Ana Schmidinger.

7. Posamezni nasveti. Gospod Ivan Rupnik nasvetuje: a) naj se neobvezni pouk v nemščini ali odpravi, ali pa zagotovi učitelju za ta pouk primerna nagrada, b) učiteljem naj se izprosi znižana vožnina na vseh železnicah, kakor uživajo to dobroto državni uradniki. Ko je gosp. predlagatelj oba nasveta natančneje utemeljil, obveljala ista v nadaljno predložitev. — S tem je bil vsposed končan.

Gospod predsednik sklene konferencijo zahvaljevaje se za pazljivost pri obravnavi posameznih točok vsposeda in za tako stvarno in zanimivo udeležbo.

želeč, da bi obravnave in vsi sklepi obrodili obilega sadu. Vse navzočnike pa spodbuja, da bi tudi v prihodnjem letu z isto neutrudno delavnostjo in ljubeznijo delovali na polji ljudske izomike ter vcepili mladini čut ljubezni do Boga, do domovine, do države in do prevzvišene cesarske hiše.

Gospod Lapajne zahvali se končno v imenu vsega učiteljstva gospodu predsedniku za izvrstno in nepristransko vodstvo konferencije.

Popoldne zbralo se je učiteljstvo polnoštevilno k skupnemu obedu na vrtu g. Gregorič-a. Po obedu pa je imelo „Pedagogičsko društvo“ svoje redno zborovanje. Le prekmalo minil nam je čas in zapuščali smo mestece z zavestjo in srci, da ostane dan konferencije vsakemu v blagem spominu. M. Humek.

Iz novomeškega okraja. (Konferencija in občni zbor novomeškega učiteljskega društva). Vrlo lep dan je bil 24. dan avgusta t. l. Od blizu in daleč nas je uradni klic združil v prijaznej vasi Trebnje k okrajni uč. konferenciji. Kdo more biti tak dan otožnega srca! Tovarišu, kojega morda vže celo leto nisem videl, prijateljski stiskam roke; potoživa si britkosti in težave, zaplava si pa tudi prijetnosti našega stanu. Kolika olajšava za srce učitelja — trpina! Da, odsevala je v istini z obrazov vseh neka posebna notranja zadovoljnost, kar si zlasti lahko opazoval ves čas konferencije ter isto tako pri takoj na to se vrščem občnem društvenem zboru. Nedoumno mi je, kako je mogel neki naš tovaris-dopisnik nekje trditi: „...“, katerim je za vozarino več, kakor za pouk pri skupščini“. Take opazke — ne zameri mi, dragi tovariši! — ne spodbujajo, ampak nepotrebno žalijo. Toda: „Razpodite se megličje!“

Takoj po 9. uri zbrali smo se v jednj šolski sobi trebanjske 4-razrednice, kjer je naš ljubljani nadzornik, c. kr. gimnazijski ravnatelj gospod A. Senekovič s prijaznim nagovorom in pozdravom otvoril zborovanje. Svojim namestnikom imenoval je gospoda Franke-ta. Zapisnikarjema pa sta bila z z vslikom izbrana gg. F. Grajland in P. Pogačnik.

Pred vsem prečita gospod predsednik pismo c. kr. okrajnega glavarja, prebl. gospod pl. Vestenek-a, v katerem naznanja, da bi bil rad osebno prišel h konferenciji, a ker je uradno zadržan, nas pismeno prav srčno pozdravlja. Posebno nas v tem listu spodbuja k udanosti in zvestobi do vladarske hiše in Avstrije ter navdušuje buditi in širiti patrijotizem v svojem delokrogu.

Iz poročila gospoda nadzornika naj navedem nastopni posnetek.

Letos se vled izrečne želje lanske konferencije vrši zborovanje v Trebnjem in ne, kakor do sedaj običajno, v Novem mestu. Tudi v prihodnje se bode na jednake želje po možnosti oziralo. Udeležencev je opaziti danes nekaj manj kot druga leta in to zato, ker so se šole z nemškim učnim jezi-

kom namreč: Črmošnjice, Poljanica, Podstenice, Smuka in Topla reber odkazale kočevskemu okr. šolskemu nadzorniku nemških šol. Prvikrat smo svoji med svojimi. Lahko se torej povse slobodno poslužujemo svojega milega slovenskega jezika. Gledé na okrajno učiteljsko knjižnico, katera je bila doslej skupna, ni do sedaj od c. kr. dež. šolskega sveta nikakega pooblastila, kako jo je razdeliti, torej ostane tudi nadalje še naša. — Dekliška dvorazredna šola v Šmihelu pri Novem mestu se je razširila v trirazredno. Zidate se dve novi šolski poslopji t. j. dvorazredna v Dobrniči in jednaka v Šmihelu pri Novem mestu. — Josip Perko, ki je še m. l. imel referat pri konferenciji, preminul je dne 8. decembra 1891 ob 1/2 6. uri. Da-si se njegova smrt ni mogla zadosti hitro tovarišem razglasiti, ter navzlic debelemu snegu se je njegovega pogreba v Ambrusu vendar-le udeležilo nekaj njegovih gg. tovarišev. Bil je rajni vseskozi ljubeznjiv in drag prijatelj. Izražam toplo sočutje, kar naj se v zapisniku zabeleži; Vas vse pa povabim, da vstanete. (Se zgodi). — Vrlo učiteljsko moč J. Šmorancer-ja, kateri nam je bil marsikaj dobrega nasvetoval iz svoje skušenosti in znanja, tare vde dalj časa mučna bolezen. Lani imel je dopust. Letošnje šolsko leto se je bil povrnil, a za nekaj časa je bil primoran, si zopet izprositi dopusta do konca tega šolskega leta. Upajmo, da se mu zdravje trajno povrne. — Nove učne moči so došle v naš šolski okraj: gspdc. Amalija Sedlak (Mirna), in gg. Francisek Grajland (Podgrad), Francisek Kalan (Šmihel pri Žužemberku) in Peter Pogačnik (Čatež). Gospod Miroslav Jazbec pa se je preselil iz Gorenje Sušice na Sela pri Šumberku. Na Gor. Sušici se je uvel ekurendni pouk, katerega preskrbuje gospod A. Potokar (Toplice). Tri učne moči: gspdc. Marija Sajovic in gg. K. Kristof in L. Pegan imajo radi boleznj do konca tega šolskega leta dopust, zato je tu pogrešamo. Na tem mestu se zahvalim za pripravljenost, da namestujete bolne učitelje na dotičnih večrazrednicah. Zaradi nalezljivih boleznj je bilo mej letom več šol zatvorjenih.

(Konec sledi.)

Odposlanci k štaj. dež. učit. konferenciji iz Spodnjega Štajerja naj se zberejo v nedeljo, dne 18. t. m., ob osmih zvečer v restavraciji „zum Engel“ v Gradci v prijateljski pogovor.

Odposlanec.

(Učiteljski tečaj za meščanske šole) v Mariboru prične se dne 26. t. m. Opozarjamo vse one p. n. tovariše, ki so se pri oblastnijah oglasili, da bi obiskovali ta tečaj, naj pridejo o do-ločenem času, da se dādo vpisati, ne da bi čakali za to posebnega poziva.

(Pokončna pisava.) Nižeavstrijska dež. učiteljska konferencija se je izrekla za občno vpel-javo pokončne pisave v tamošnje ljudske šole.

(Novo šolsko leto v deželni vinarski, sadjarski in poljedelski šoli v Grmu pri Novem mestu) se prične 3. novembra. Naše gospodarje opazarjamo na ta deželni zavod ter jim zelo svetujemo, da pošljejo vanj za dve leti svoje gospodarstvu namenjene sinove. Poučuje se v slovenskem jeziku, in to v vseh predmetih niže realke, posebno pa še v strokovnih, umnemu gospodarju neogibno potrebnih predmetih, kakor v poljedelstvu in rastlinstvu, živinarstvu, vinstvu (trtarstvu in kletarstvu), sadjarstvu, zelenjadarstvu, čebelarstvu. Ves strokovni pouk je spojen s praktičnimi opravki v gospodarstvu. Novi učenci štipendisti imajo pouk, stanovanje in hrano brezplačno. Plačujoči učenci plačujejo pa po 30 kr. na dan za hrano in stanovanje in pa po 20 gl. na leto šolnine. Razen tega, da je ta zavod za bodoče gospodarje prekorišten, je tudi prav po ceni. Vsak imovit gospodar naj torej pošlje svojega gospodarstvu namenjenega sina, ki je dovršil ljudske ali meščanske šole ali nekoliko raz-

redov realke ali gimnazije ter je dopolnil 16 let, za dve leti v kmetijsko šolo v Grm in kesal se ne bode nikdar. Posebno je še omeniti, da se učenci v Grmu učé tudi lepega vedenja, poštenosti ter ščedljivosti.

Poziv!

Mili mi prijatelji in sodrugi!

Čas beži skokoma. Deset let je vže minilo, odkar smo napravili na mariborsk. učiteljski zrelostni izpit.

Pred odhodom smo takrat slovesno sklenili, čez deset let se sniti, da si podamo prijazno desnice, veseleč se skupno med seboj.

Tovariši iz leta 1882 izpolnimo torej v letošnjih počitnicah svojo obljubo. Snidimo se 26. septembra v Mariboru; zbirališče „Gambirinus“. Kdor se misli udeležiti sestanka, naj to do 20. t. m. naznani gospodu tovarišu M. Vavhnik-u (Št. II v Slov. gor. cah, Egyditunnel), da ta pravočasno vse potrebno ukrene.

Sprejmite vsi najsrčnejše pozdrave! Na veselo svidenje!

Gornjigrad, 2. septembra 1892.

Fr. Kocbek, nadučitelj.

Razpisi natečajev.

1178, I.

Oznaniło.

Na ljudski šoli v Svičini, v trirazrednico razširjeni, ki je uvrščena v četrti plačilni razred, se bode stalno, oz.časno namestila učit. služba.

Prošnje, opremljene z zrelostnim spričevalom, s spričevalom sposobnosti za učiteljstvo, z dokazom avstrijskega državljanstva itd. se morajo izročiti do 28. septembra t. l. pri krajnem šolskem svetu v Svičini.

Okr. šolski svet Maribor, 28. avgusta 1892.

Predsednik: Kankowsky s. r.

1094, I.

Naznanilo.

Na četverorazredni ljudski šoli pri sv. Lovrencu na kor. žel. se bode namestila podučiteljska služba z dohodki III. plačilnega reda.

Prosilci za to službo naj vložijo redno, osobito z dokazom avstrijskega državljanstva opremljene prošnje najpozneje do 30. septembra t. l. pri krajnem šolskem svetu pri sv. Lovrencu.

Okrajni šolski svet Mariborske okolice 14. avgusta 1892.

Predsednik: Kankowsky s. r.

Št. 373.

Nadučiteljsko mesto.

Na trirazredni ljudski šoli IV. plačilnega razreda na Rečici, šolski okraj Gornjigrad, je nadučiteljsko mesto definitivno umestiti.

Prosilci naj svoje z zrelostnim in sposobnostnim spričevalom in z dokazom, da so avstrijski državljani ter sposobni subsidiarno poučevati tudi v katoliškem veronauku, opremljene prošnje vložijo predpisanim potem do 22. septembra 1892 pri krajnem šolskem svetu na Rečici. Znanje slovenskega jezika je potrebno.

Okr. šolski svet Gornjigrad, 25. avgusta 1892.

Predsednik: Dr. Wagner s. r.

Št. 333.

Nadučiteljsko mesto.

Na četverorazredni ljudski šoli v Reichenburgu je umestiti nadučiteljsko mesto z dohodki po III. plačilnem razredu in prostim stanovanjem.

Prosilci naj vložijo svoje z zrelostnim in spo-

sobnostnim spričevalom opremljene prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani ter sposobni subsidiarno poučevati tudi v katoliškem veronauku, potem predstojnega okr. šolsk. sveta do 30. septembra 1892 pri krajnem šolskem svetu v Reichenburgu ob Savi.

Okr. šolski svet v Sevnici, 25. avgusta 1892.

Predsednik: Arailza s. r.

Št. 311.

Podučiteljsko mesto.

Podučiteljsko mesto na k. šoli v Št. Jurij ob Taboru spadajoči eksposituri v Ojstrici, ki se ima s 1. nov. t. l. definitivno ali tudi začasno umestiti, se vsled sklepa v današnji seji opetno razpisuje.

Z mestom so združeni poleg brezplačnega stanovanja — lepa soba v tamošnjem gradu — vsled ukaza vis. c. kr. dež. šolskega sveta z dne 19. maja t. l. št. 3222 dohodki po IV. plačilnem razredu in vrh tega še draginjska doklada 40 gl. na leto.

Prosilci naj svoje z zrelostnim oziroma sposobnostnim spričevalom zlasti pa z dokazom, da so avstrijski državljani, opremljene prošnje vložijo, in sicer, ako še niso nameščeni, naravnost, sicer pa potem predstojnega okrajnega šolskega sveta najpozneje do 26. septembra t. l. pri krajnem šolskem svetu v Š. Juriji ob Taboru.

Okr. šolski svet Vranski, 26. avgusta 1892.

Za predsednika: Dr. A. Wretschko s. r.

Podučiteljsko mesto.

Na mešani dvorazredni ljudski šoli IV. plač. razreda v Kapli se umešča podučiteljsko mesto takoj definitivno ali tudi provizorično.

Prosilci ali prosilke za to mesto, s katerim je združeno brezplačno stanovanje (jedna soba), naj vložijo svoje opremljene prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani in zmožni nemškega in slovenskega jezika, najpozneje do 20. septembra t. l. pri krajnem šolskem svetu v Kapli (Kappel bei Arnfels).

Okrajni šolski svet Arvež 15. avgusta 1892.

Predsednik.

Vsebinska. I. O nekaterih pogojih vspešnega in trajnega šolskega pouka. (Fr. Vrečko.) (Konec.) — II. Slovenske črtice. (M. Herič.) (I.) — III. Pedagoški razgled. — IV. I. slov. kat. shod v Ljubljani. — V. Statist. podatki iz zadnjega ljudsk. štetja. (Dalje.) — VI. Društveni vestnik. — VII. Dopisi in druge vesti. — VIII. Natečaji.